

FLESBek

A barátaim nem gondolják, hogy szép vagy.

Most hát én írok neked.

Mindazok után a levelek után, amiket a Szakításunk után küldtél. Az, ahogy a leveleidhez viszonyultam, a szakítási stratégiámat tükrözte: átlapoztam a postaládában a borítékokban talált lapokat, aztán valahova leraktam őket. Lezseren a polcra hajítottam őket a kulcsokkal együtt, mint aki füttyül rá, vagy, ha jelen volt a Másik, egyszerűen beraktam őket az ágyne-mű közé a fiókba. Tudatában voltam létezésüknek, jelenlétüknek a lakásomban – egykori lakásunkban –, de tettem a dolgom, még ha abban az időben nem is volt sok dolog. Terek között mozogtam: a lakás között, amit átrendeztem, hogy ne legyen már a „miénk”, és az ő lakása között. Egyszerű volt máshol lenni és egyszerű volt köztes helyen lenni. Hazamenni volt nehéz. Reggel ültem a konyhában, borgőzös aggyal, előttem kávé, és hirtelen valamilyen apró részlet, egy bizonyos irányba szegeződő tekintet azt eredményezte, hogy összerendeztem. Gyakorta annyira lényegtelen dolog, mint egy kifakult vörös folt a falon. Ilyenkor valaki megnyomta a play gombot és figyelmeztetés nélkül lejátszódott egy jelenet (egykori) életünkből. (Közben meg már egyáltalán nem emlékszem, miért is dobtam utána a ketchupos flakont.)

Csak felvillanások voltak, a tudatalatti ritka kitörései abban az időben, amikor az elme elővigyázatosan kitért a levelek elől, másrészt azonban annyira ellazította az italozás, hogy a cenzúra ellenére sikerült valamit felcsempésznie a fejbe. A levelek ereje éjfél után nyilvánult meg, az olvasás egy másik szintjén. Tudtam, hogy képtelen vagyok rá, hogy szétválásunk után

átnézzem a fényképeinket. A fiókot, ahol elköltözésem után is maradtak – „miután megtaláltalak”, ehhez a megfogalmazáshoz ragaszkodtál volna –, kerültem. Nem is volt készítenem átnézni őket, minden régit a lehető legfájdalommentesebben akartam lezárni, a lehető leggyorsabban szerettem volna elstartolni a jövőbe. A levelek újak voltak a háztartásunkban, nem hittem, hogy veszélyesek lehetnek. Természetesen csak addig, amíg le nem ittam magam, az alatt a pár nap alatt, amíg nem voltam elérhető a Másik számára. Éjszaka-kánként a tudatalatti ragaszkodott hozzá, hogy újraolvassam a leveleket, alaposan, sorról sorra, hogy ne ugorjak át se szavakat, se frázisokat, amik duplán letörtek: az elcsépeltségük, mint minden érzelmi dolog elcsépeltsége, az elképzelhetetlenről, és ezért a leírhatatlanságról vallott. Feleslegesen igyekeztem mindent kiradírozni a végeláthatatlan ide-oda ingázásokkal, súgták a levelek. Két hely között nem semleges a levegő, csak bebeszéled magadnak.

A Szakítás eufóriája sok mindent kitörölt, sok olyan érzést, amelyek érezve akartak lenni. A Szakításunkat okozó vágás élességének köszönhetően. Tovább menni, új életet élni. Vicces, hogy személytelen harmadik személyt használok, ugye? Az éles vágás nem csak úgy keletkezett – én okoztam. Mindent felszeleltem, eltávolítottam egymástól a részeket, a morzsákat, amik a mosogatóban végzik. Gyors, automatizált gesztusokban bíztunk.

Ügyeltem rá, hogy ne hazudjak neked, csak egy lényeges dolgot hallgattam el. Azért nem voltam őszinte, hogy ne bántsalak meg, folyton ezt ismétlem. Ragaszkodtam hozzá, hogy kizárólag mi ketten vagyunk hibásak, te és én, vagyis tulajdonképpen én: ahogy a szakítások után mondani szokás. Magamnak az idő és távolság tengelyével érveltem. Ez volt az alibim.

Már egyáltalán nem kommunikálunk egymással, csak időnként, százévente egyszer kerül sor apróbb cserére. Pár éve még gratuláltál a születésnapomhoz. Ezt írtad: „A legjobbat, anyuka.” Annak a beismerése, hogy tudomásul veszed az anyaságom, megörvendeztetett. Valójában azután, hogy te magad is apa lettél, ez volt az egyedüli érintkezési pontunk.

Nem tudom, emlékszel-e rá, de amikor kb. tizenkilenc évesek voltunk, te szakítottál velem, és nekem, természetesen, megszakadt a szívem. Most egy mondatot próbálok felidézni abból a meleg tavaszi estéből, amibe úgy kapaszkodtam, mint a feltámadás lehetőségébe. Vagyis két kijelentésedre emlékszem – az első, az elhanyagolható, az úttal volt kapcsolatos. Valójában vicc volt. Azt mondtad, hogy hihetetlen, hogy most, amikor vége a kapcsolatunknak, végre megjavították az utat. Most, hogy kicserélted a lengéscsillapítókat, amiket az utánam való kiruccanásaid tettek tönkre, az útkarbantartók félrehajigálták a csorba burkolatköveket és az úttestet sima aszfalton öntötték le. A fák és a fű ríktőzöld volt és illatos, a kellemes meleg ellenére csípős volt a levegő, ilyenben csak pár napig van részünk tavasszal. Két ellentmondásos jelenség, amely együttesen a tökéletesség benyomását kelti. A másik oldalon az én káoszba hulló világom. Melletted lépdeltam, az archetipikusan vörös rózsabokrok mellett, amik a kerítéseken keresztül áttörtek az utcára, hogy megcsodálhassák őket. Még a térkövek is a kedvedben jártak, de mindhiába. A szakítást apróbb „kegyetlenkedések” előzték meg – igen, te is tudtál alattomos lenni, még ha szakításunk alatt nem is voltál az. Például egyszer azt mondtad, hogy a barátaid nem tartanak szépnek. Ez több szempontból is undorító volt, a legrosszabb azonban talán a kijelentésed – mármint nem a te kijelentésed - alattomosága volt. Ha valamikor összeírnám

az ocsmányságok listáját, amiket az emberek elkövettek ellenem, biztosan felvennem ezt a közvetett célzást is, hogy (már) nem tetszem neked.

De vissza az első szakításunkhoz. Az éjszaka mámorára, színeire és ízeire a magam felszámolására tett kísérletként tekintettem. Mondtál valamit a nyári terveidről és nekem majdnem kicsúszott a talaj a lábam alól: két hónapnyi szünidő az iskola kényszerstruktúrái nélkül és nélküled öngyilkossággal értek fel. (Ezt a lehetőséget szintén latolgattam, hogynem. Egy reggel Prágában, egy trip végén, K-val üldögéltünk egy barátunk barátjának konyhaablakában, ahol más érzelmi roncsok társaságában töltöttük az éjszakáinkat, négy emeletet botorkáltunk a Kisoldal tér felett, az éjszakázástól felkavarva, fittyet hányva a Hradzsínra. Elég lenne egy kicsit odébbtolni az ülepem, futott át az agyamon, csak pár centivel. Roszszullét környékezett, lefutottam a csarnokba a telefonhoz, hogy legalább halljalak. Illedemesen, ami számomra csak ridegséget jelentett, hangsúlyoztad, hogy nincs szükséged rám, és én szóba sem hoztam a halált, mert rádöbentem, hogy az a szó már én vagyok. A nyár jelentős részét K-val töltöttem, azért is, mert nagyjából akkor halt meg az anyja, amikor szakítottál velem. E két eseményt egyformán tragikusnak éreztem.)

Amikor akkoriban gyerekként szakítottunk, azt mondtad, hogy a legjobb barátodnak tartasz, és hogy szeretnéd, ha a gyerekeink, egyszer, valamikor, szintén barátok lennének, hogy mindig maradjunk barátok. Akkor ez mentette meg az életem. Átsegített sok-sok, egyetlen dologra fókuszáló éjszakán: hogy az akarat erejével visszakapjalak. És gyerekeink elképzelése a messiás jövőben volt a dzsókerem.

A jövőperspektíva azonban nagyon távoli volt. Először át kellett élni, hogy szakítottál velem, a szétválás időszakát, aztán valahogy el kellett érnem, hogy visszakapjalak. És ha véletlenül mégsem jönne össze, akkor elő lehetett húzni a dzsókert, gyerekeink barátságának és a mi barátságunknak elvont elképzelését. Magunknak szülőként való elképzelése valótlán volt, bármilyen szögből néztem is. Bármilyen egyebek lehettünk: egyetemisták, utazók, sportolók, művészek, bármik – csak szülők nem. Szülők a mi szüleink voltak. Ez a vízió rémisztett. Láttam az anyámat kinyúlt, foltos kardigánban, egy nőt láttam magam előtt, aki a kisgyerekeiért elhagyta magát. Teljesen más anyának láttam őt, mint kiskorom anyukáját. Gyerekkoromban az anyukám olyan volt, mint egy kép a Burdából, rövid haja à la Mia Farrow, háromnegyedes szoknyák, indiai selyemruhák, szemiscsizmák. Anyám szerepelhetett volna a Hair musicalben, ha nem lett volna fontos munkája az „intézetben” – a kis ikrek anyukája bármikor kiruccanhatott gombászni. Anyám abszolút retrospektíva mellett döntött anyasága utolsó hullámában, Stevie Wondert hallgató elegáns kutatónból egyszeriben erdei termések gyűjtője lett, aki az összes szabadidejét bébiételek és főzelékek főzésének szentelte, ám körös-körül mindenkire haragudott, főleg rám, amiért olyan életet éltem, amelyben az örökké koszos tűzhely nem játszott semmilyen szerepet. Szégyelltem helyette borotvátlan lábát, és még inkább azt a büszkeséget, amellyel kiállt az

idejétmúlt, fekete szőrök mellett. „Aranyom, nekem kicsit más gondjaim vannak, mint neked, nincs mikor a tükörbe nézmem és a hónaljamborotválnom (Istenem, a hónaljját sem?) Amióta magam is anya vagyok, a szőrösödéshez és a zsíros tűzhelyhez jóval közelebbi a viszonyom. Bár sosem merem anya mintájára visszatérni egészen a hetvenes évekbe, de örömmel, sőt büszkén hanyagoltam el sok mindent a szülés után.

Tudod mit, én olyan naiv vagyok, hogy a dzsókerrel – örök barátságunk és gyermekeink örök barátságának perspektívájával a Szakításunk idején is számoltam. Eszembe sem jutott kiradírozni. A leveleket, nem is olyan rég, eltettem arról a helyről, amit megfontolás nélkül választottam, egy olyan helyre, ahol végre megpihenhetnek, mint holtak a temetőben. A kiradírozás végül is ideális megoldás.

Nem tudom, minden gyerek így van-e ezzel, vajon a te fiad is, de a lányom csecsemőkora óta szereti a behúzott redőnyök vékony rovátkái között beszűrődő napot. A szoba falaira és mennyezetére vetülő fénycsíkokat. Tudod, én soha semmiben nem hittem – talán ezért fixálódok annyira a partnereimre –, de neki hiszek, ő még tévedhetetlen. Számára ez nem kérdés, nem keres logikát, nem kérdezi, miért, csupán egy szerzetes arckifejezése ül ki az arcára, aki egy pillanatra elkapta – és megéli – a tökéletességet. Amikor a lebukó nap sugara átküzdi magát a néhány milliméter széles redőnyrésen, lehunyt szemhéján keresztül is figyelemmel követi, a bőr még vékony, minden ér látszódik, megszakítja az elalvást, a karomban ficáncol, az ujjával a falakra és a mennyezetre mutat, és segít nekem, nem látónak, hogy lássak. ■ ■ ■

Fordította: Péntes Tímea

(*Drewo a Srd, 2017, a Visegrádi Alap támogatásával*)

■ ■ ■
Mária Modrovich (1977): a pozsonyi Comenius Egyetemen végzett, New Yorkban és Pozsonyban élt, szlovákul és angolul ír. A Sme napilap hétfői rovatában közölte rendszeresen *Listy z New Yorku/Levelek New Yorkból* címmel a tudósításait. *Lu & Mira* (KK Bagala, 2011) című elbeszéléskötetét a *Tichý režim/Csendes rezsim* (Drewo a Srd) című regénye követte. Harmadik kötete, a *Flešbek*, 2017-ben jelent meg, és 2018-ban bekerült a neves Anasoft litera díj döntősei közé, illetve felterjesztették az EU irodalmi díjra.

Péntes Tímea: 1976-ban született Érsekújvárbán, egy kis prágai és bukaresti kitérő után jelenleg Budapesten él. Tíz kötete (versek, elbeszélések, drámák, útirajzok) és nyolc fordításkötete jelent meg – cseh, szlovák és német nyelvből. Elnyerte többek közt a Székely János drámaírói ösztöndíjat, az NKA alkotói ösztöndíját és a Babits Mihály műfordítói ösztöndíjat, illetve külföldi ösztöndíjakat: Literárny Fond, Literarisches Colloquium Berlin, Mercator Stiftung. Az ELTE-n szerzett doktorátust fordítástudományból. 2014-ben Talamon Alfonz-díjat kapott a *Kavicsok* című prózakötetért, 2016-ban pedig műfordítói díjat Monika Kompaniková *Mélytengeri mesék* című munkájának fordításáért. Legújabb kötete az *IkerAny Verseks* (2019, Kalligram).